

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University
All rights reserved

ภาคผนวก ก

โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครกฎหมาย เพื่อผู้หญิงในชนบทภาคเหนือ

ชื่อโครงการ: โครงการฝึกอบรมอาสาสมัครกฎหมายเพื่อผู้หญิงในชนบทภาคเหนือ
ของประเทศไทย ในประเด็นรัฐธรรมนูญใหม่และการทำวิจัย

ลักษณะโครงการ: การประชุม สัมมนา การฝึกอบรม การเผยแพร่สิ่งพิมพ์
การเข้าร่วมกระบวนการนโยบาย และการทำงานวิจัย

หน่วยงานผู้รับผิดชอบ: ศูนย์สตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ระยะเวลาโครงการ: ระยะเวลา 3 ปี (พ.ศ. 2542 – 2544)

กลุ่มเป้าหมาย: ผู้เข้ารับการฝึกอบรมจำนวน 40 คน ซึ่งมีคุณสมบัติจาก

1. คัดเลือกจากอาสาสมัครกฎหมายที่ผ่านการอบรมในรุ่นที่ 1 และ 2
รวมทั้งผู้ที่ทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชน และผู้นำชุมชนต่างๆ
2. เป็นกำนันและผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล
ที่เป็นผู้หญิงในเขตภาคเหนือของประเทศไทย

- วัตถุประสงค์:
1. เพื่อแนะนำด้านกฎหมายของนักสตรีนิยมแก่ผู้นำสตรีในชนบท
 2. เพื่อเน้นให้เห็นความสำคัญของการปกป้องสิทธิมนุษยชนสตรีในรัฐธรรมนูญ
 3. เพื่อสร้างและสนับสนุนเครือข่ายระหว่างกลุ่มผู้หญิงในชนบท
 4. เพื่อให้ทราบถึงนโยบาย ยุทธศาสตร์การแทรกแซงให้กลุ่มสตรีในชนบท
 5. เพื่อสร้างฐานที่เข้มแข็งให้กับขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิมนุษยชนสตรีในระดับรากหญ้า
 6. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษา และขบวนการเคลื่อนไหว
ของสตรีรากหญ้า
 7. เพื่อสนับสนุนสิทธิมนุษยชนสตรี ทั้งด้านการเมืองและกฎหมาย
 8. เพื่อผลักดันนโยบายในการปกป้องสิทธิมนุษยชนสตรี

ตัวอย่าง “หลักสูตรการฝึกอบรมอาสาสมัครกฎหมายเพื่อผู้หญิงในชนบทภาคเหนือ รุ่นที่ 3”

ระหว่างวันที่ 14 – 16 สิงหาคม และ 27 – 29 สิงหาคม 2542

14 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 12.00 น. วิทยากรโดย อ. ฉลาดชาย รมิดานนท์
 - ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
(ความสัมพันธ์หญิง – ชาย, ชชาติพันธุ์ สังคม วัฒนธรรม, เศรษฐกิจ ชนชั้น อายุ)
- (2) เวลา 13.00 - 14.00 น. และ 14.00- 16.30 น. วิทยากรโดย อ. เอกมล สายจันทร์
 - การเมืองที่ไร้ผู้หญิง? (โครงสร้างสถาบันทางการเมือง, จิตสำนึกทางการเมือง)
 - ขบวนการเคลื่อนไหวสิทธิสตรี

15 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 12.00 น. และ 13.00 -16.30 น. วิทยากรโดย รศ.วิระดา สมสวัสดิ์
และ ผู้พิพากษาประภาพรรณ อุดมจรรยา
 - ระบบกฎหมาย, กระบวนการยุติธรรมกับอคติต่อผู้หญิง, ระบบการศึกษากฎหมาย
และสถาบันกฎหมาย
 - อำนาจนิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ

16 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 10.30 น. วิทยากรโดย ดร. บุปผา อุดมศักดิ์
 - รัฐธรรมนูญปัจจุบันกับผู้หญิง (ผู้หญิงกับกระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญ,
รัฐธรรมนูญปัจจุบันในทัศนะของอดีต สสร. หญิง ต่อการพัฒนาสิทธิสตรี)
- (2) เวลา 10.45 - 12.00 น. วิทยากรโดย อ.ไพสิฐ พาณิชย์กุล และ อ. นัทมน คงเจริญ
 - กลไกของรัฐธรรมนูญ ม. 5, 28, 30, 53, 80 และ ม. 190
 - หลักการใหม่ รัฐธรรมนูญใหม่
- (3) เวลา 13.00 – 16.30 น. วิทยากรโดย อ.ไพสิฐ พาณิชย์กุล และ อ. นัทมน คงเจริญ
 - ระบบการเลือกตั้งแบบใหม่

27 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 10.30 น. วิทยากรโดย ดร. ยุพา อุดมศักดิ์
- การรับรู้ประเด็นผู้หญิงกับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยผู้เข้ารับการฝึกอบรมนำเสนอสิ่งที่ได้รับจากการฝึกอบรม ระหว่างวันที่ 14 - 16 ส.ค. 2542
- (2) เวลา 10.45 - 12.00 น. วิทยากรโดย รศ. อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์
- สื่อกับผู้หญิงในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม
- (3) เวลา 13.00 - 14.00 น. วิทยากรโดย อ.เอกมล สายจันทร์
- ชุมชนกับการกระจายอำนาจ (การปกครองท้องถิ่น)
- (4) เวลา 14.00 - 15.30 น. วิทยากรโดย รศ. เบญจวรรณ ทองศิริ
- ผู้หญิงกับการจัดการทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม
- (5) เวลา 15.30 - 16.30 น. วิทยากรโดย คุณหทัยา พาหุสัจฉลักษณ์ (อัยการ จ. เชียงใหม่)
- กฎหมายและวิธีปฏิบัติราชการทางการปกครอง (การละเมิดของเจ้าหน้าที่)

28 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 11.00 น. วิทยากรโดย รศ.วิมลศิริ ชำนาญเวช
- กฎหมายครอบครัวและมรดก
- (2) เวลา 11.00 - 12.00 น. วิทยากรโดย อ.ไพสิฐ พาณิชย์กุล และ อ. สมชาย ปรีชาศิลป์กุล
- พระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสารและกฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
- (3) เวลา 13.00 - 16.30 น. วิทยากรโดย อ. ทองใบ ทองเปาด์
- กฎหมายที่ใช้ในชีวิตประจำวัน
- กฎหมายแรงงาน กฎหมายสัญญาและกฎหมายพิเศษอื่นๆ

29 สิงหาคม 2542

- (1) เวลา 9.00 - 10.00 น. วิทยากรโดย อ. นัทธมน คงเจริญ
- กฎหมายที่ดิน
- (2) เวลา 10.00 - 12.00 น. วิทยากรโดย อ.ศักดิ์ชาย จินะวงศ์ และอ. อัมภาบุตร ผลภาค
- กู้ยืม ค้ำประกัน ซื้อขาย จำนอง
- (3) เวลา 13.00 - 16.30 น. วิทยากรโดย อ.วีระวุฒิ วัฒนายน และคุณ วนิตา คงศิริ
- กฎหมายอาญา (ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์และความผิดเกี่ยวกับเพศ)

ภาคผนวก ข

“เครือข่ายแม่ญิงล้านนา” จังหวัดเชียงใหม่

ความเป็นมา

เครือข่ายแม่ญิงล้านนา เกิดจากเวทีสรุปบทเรียนการทำงานจากในการดำเนินงานตามโครงการ “มิติใหม่ของสตรี ในการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง” ซึ่งจัดขึ้นโดย “ศูนย์ศึกษาเพื่อพัฒนาสตรีล้านนา” คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2539 รวมถึงประสบการณ์ของผู้นำสตรีใน 9 จังหวัดภาคเหนือ คือ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แพร่ พะเยา น่าน แม่ฮ่องสอน และ ตาก ทั้งนี้ คณะกรรมการเครือข่ายแม่ญิงล้านนา 9 จังหวัดภาคเหนือ ได้ลงความเห็นว่าจะทำงานลงลึกและขยายงานให้กว้างออกไปถึงแม่ญิงรากหญ้า เพื่อเปิดโอกาสและเป็นเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในแต่ละจังหวัด เพราะเครือข่ายฯ ได้ฝึกอบรมผู้นำให้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการทำงาน ที่เป็นประโยชน์ต่อผู้หญิงและเพิ่มทักษะในด้านกระบวนการวางแผน การจัดการ และการทำโครงการ เพื่อนำไปเสริมกระบวนการทำงานด้านผู้หญิงในพื้นที่ให้เข้มแข็ง เพื่อกระจายอำนาจและส่งเสริมองค์ความรู้ของวิทยากรแต่ละจังหวัด จึงได้กระจายงานพัฒนากลไกไปสู่องค์กรสตรีชุมชนให้เข้มแข็ง เปิดโอกาสให้ผู้หญิงได้มีโอกาส แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทำงานซึ่งกันและกัน ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในตัวสตรีและสังคม อันจะเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้เข้าร่วมแก้ไขปัญหาชุมชนและยกสถานภาพทางสังคมของผู้หญิงต่อไป

วัตถุประสงค์ของเครือข่าย

1. เพื่อเสริมสร้างพลังความสามัคคี และการมีส่วนร่วมของกลุ่มและองค์กรสตรีในระดับต่างๆ
2. เพื่อให้กลุ่มและองค์กรสตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา และแนวทางแก้ไขเกี่ยวกับงานพัฒนาสตรี
3. เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของสมาชิก และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ในการทำงานพัฒนาสตรี
4. เพื่อเป็นสื่อกลางในการประสานงาน และเผยแพร่ข่าวสารความเคลื่อนไหวเกี่ยวกับการดำเนินงานของสตรีอย่างต่อเนื่อง

กิจกรรมของเครือข่าย

1. จัดอบรม และจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างศักยภาพให้แก่สตรี
2. ศูนย์กลางแลกเปลี่ยนและส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับสตรี
3. เคลื่อนไหวประเด็นที่เกี่ยวกับสตรี

ภาคผนวก ก

“บ้านแม่ขาว”: ศาสนาและการเยียวยาทางใจ

ศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กชุมชนนหาราชและฟ้าเปิด นอกจากจะมีการประยุกต์ใช้ทั้งแนวคิดทางวิชาการสังคมสงเคราะห์ การรณรงค์ และการประยุกต์นำเอาทุนทางสังคมวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน เช่น ในด้านระบบเครือญาติ ระบบอาวุโส ผู้นำตามธรรมชาติ มาใช้ร่วมในการแก้ปัญหาผู้หญิงและเด็กแล้วนั้น ยังกิจกรรมหนึ่งที่น่าสนใจคือการนำเอาหลักศาสนามาใช้ในการช่วยบำบัดทางจิตใจหรือแก้ปัญหาในผู้หญิงด้วยอีกทางหนึ่ง ซึ่งเป็นอีกทางเลือกในการทำงานที่นอกเหนือไปจากการการแก้ไขปัญหาด้วยวิธีอื่นๆ ข้างต้น

ในการศึกษาถึงแนวคิดและปฏิบัติการของนักกิจกรรมผู้หญิงชาวบ้าน และศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงและเด็กชุมชนนหาราชและฟ้าเปิดนั้น ผู้ศึกษาเห็นว่ายังมีกิจกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญ ในบทบาทของการรณรงค์และแก้ปัญหาชีวิตให้แก่ผู้หญิงที่ประสบปัญหาได้ ถือเป็นอีกมุมมองที่ศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงฯ ที่ได้สร้างแนวคิดใหม่จากการนำประเด็นเรื่องศาสนามาใช้ในการบำบัดและเยียวยาจิตใจ ซึ่งถือเป็นการสร้างแนวทางเลือกใหม่แก่ผู้หญิงหรือสังคมในการแก้ปัญหาการกระทำรุนแรงในผู้หญิงทุกรูปแบบ ดังที่ทราบกันอยู่แล้วว่า “ความรุนแรง” ที่ผู้หญิงได้รับนั้นมีอยู่หลายรูปแบบ โดยเฉพาะความรุนแรงทางจิตใจที่เกี่ยวเนื่องกับความซับซ้อนของอารมณ์และภูมิหลังในปัญหาชีวิตของแต่ละบุคคล จึงเป็นภาระหนักและยากลำบากในการช่วยแก้ไขปัญหาด้านจิตใจและอารมณ์ในผู้หญิง กล่าวคือการใช้แนวทางการช่วยเหลือในแนวสังคมสงเคราะห์แบบทางวิชาการ(ตะวันตก) ยังคงมีความบกพร่องที่ไม่สามารถตอบปัญหาหรือปรับเปลี่ยนฟื้นฟูสภาพจิตใจได้ในเคสบางรายหรือการแก้ไขอาจไม่สามารถช่วยเหลือได้อย่างยั่งยืน

“บ้านแม่ขาว” หรือ “กลุ่มแม่ขาว” หรืออาจทำความเข้าใจได้ในอีกชื่อหนึ่งว่า “บ้านพัฒนาจิต” ตั้งอยู่ในส่วนของชุมชนนหาราช โดยกลุ่มผู้หญิงกลุ่มนี้เกิดขึ้นจากการรวมตัวของผู้หญิงทั้งในชุมชนและนอกชุมชน โดยใช้ศาสนาเป็นแนวคิดหลักในการเคลื่อนไหวองค์กร สมาชิกในกลุ่มแม่ขาวหรือผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องเคร่งครัดในการสำรวมกายและใจ เวลาที่เข้าร่วมกิจกรรมงานบุญต่างๆ ต้องนุ่งขาวห่มขาวคล้ายชีพรามณ์ และควรวาดหน้าด้วยสีย้อมสี 8 หรือ 5 (หากสามารถทำได้) กิจกรรมสำคัญที่ทำร่วมกันเช่น การรวมกลุ่มไปทำบุญทุกๆ วันพระและวันสำคัญทางศาสนาอันเป็นหน้าที่ในการอุทิศศาสนา

ดังนั้น ทางศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงฯ จึงได้มีการประยุกต์นำแนวคิดทางศาสนาพุทธมาใช้ในการทำงานของศูนย์ฯ เพื่อเป็นอีกแนวทางเลือกหนึ่ง ที่ผู้หญิงจะได้ทำความเข้าใจกับสถานการณ์หรือความรุนแรงของปัญหาที่ตนเองได้รับ การทำงานด้านการพัฒนาจิตที่ “บ้านแม่ขาว” นอกจากจะมีบทบาทในการช่วยดูแลเยียวยาในกลุ่มผู้หญิงแล้วนั้น ยังช่วยงานของศูนย์ช่วยเหลือผู้หญิงฯ และชุมชนในด้านเด็กและเยาวชนอีก เช่นการส่งเด็กผู้ชาย ไปบวชภาคฤดูร้อนที่วัด การฝึกให้เด็กใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเพิ่มพูนความรู้ โดยการสอดแทรกประเด็นทางสังคมและการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม และการแสดงออกในที่สาธารณะเพื่อปรับพฤติกรรมผู้ชายตั้งแต่เด็ก ในการหวังผลให้เด็กเหล่านี้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ให้เกียรติและปฏิบัติกับผู้หญิงด้วยความเสมอภาค

ทั้งนี้แล้วสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการดำเนินงานในประเด็น “การใช้ศาสนา(พุทธ) เยียวยาจิตใจ” นี้ อาจกล่าวได้ว่าจุดเริ่มต้นของการทำงานร่วมกันส่วนหนึ่งเกิดขึ้นมาจาก ประสบการณ์ในแก้ปัญหาชีวิตคู่ของแม่บ้านมาก่อนนั่นเอง อีกทั้งความจริงในอีกส่วนคือผู้หญิงในกลุ่มแม่ขาวส่วนใหญ่ก็เคยมีปัญหาหรือกำลังประสบปัญหาทางด้านครอบครัวมาก่อน บางคนมีปัญหาเรื่องสามีนอกใจ สามีทำร้ายร่างกาย หรือแม้กระทั่งปัญหาเรื่องบุตรหลานก็มี และเมื่อคนเหล่านี้สามารถปรับสภาพจิตใจจนรู้สึกดีขึ้นแล้ว ก็ได้กลับมาช่วยงานในกลุ่มเพื่อช่วยเหลือผู้อื่นที่เข้ามาปรึกษาต่ออีกด้วย ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับการบำบัดแบบ Group Support ของเทคนิควิธีการสังคมสงเคราะห์ ที่เดียว ที่ผู้หญิงในกลุ่มจะได้มีส่วนช่วยในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และช่วยเสริมสร้างกำลังใจหรือเสริมพลังอำนาจให้มีในตนเองซึ่งกันและกัน เป็นเหมือนเพื่อนที่มีความเข้าใจสามารถปรับทุกข์สุขและเล่าสู่กันฟังได้ทุกเรื่องนั่นเอง

ดังนั้นการทำงานร่วมกันระหว่างแนวคิดเรื่อง “สิทธิสตรี” และ “ศาสนา” จึงมาบรรจบร่วมกันในการสร้างความมั่งหวังในการช่วยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้หญิง การทำงานร่วมกันระหว่างงานพัฒนาสิทธิสตรีและงานด้านศาสนานี้ อาจมองได้ว่าเป็นความร่วมมือที่เกิดขึ้นภายในชุมชนเองเพื่อร่วมทำงานและเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขและปรับปรุงสถานภาพของผู้หญิงที่ต้องประสบปัญหา โดยเน้นไปที่การช่วยเหลือเยียวยาทางจิตใจ ซึ่งเป็นความพยายามที่จะช่วยเหลือผู้หญิงที่มีปัญหาในชีวิตด้านต่างๆ โดยใช้หลักการดำเนินชีวิตตามแนวพุทธวิธี นอกจากนี้ผู้หญิงที่เข้ามาขอรับความช่วยเหลือยังสามารถที่จะขอพักอาศัยอยู่ที่บ้านของแม่เมตตาหรือบ้านแม่ขาวได้อีกด้วย คล้ายกับ “บ้านพักฉุกเฉิน” สำหรับช่วยผู้หญิงที่มีวิกฤติปัญหาและต้องการความช่วยเหลือหรือที่พักชั่วคราว

ทางเลือกของการบำบัดด้วยศาสนานี้ จะเป็นวิถีทางที่ผู้หญิงสามารถเลือกและตัดสินใจได้ด้วยตนเองว่าจะคลี่คลายปัญหาของตนด้วยหนทางใด เพราะผู้หญิงบางคนอาจต้องลองทั้งสองหนทางกว่าจะแก้ไขปัญหาคิดที่ “บ้านพัฒนาจิต” นี้จะจัดพื้นที่ไว้ให้สามารถนั่งสมาธิปฏิบัติธรรม

ได้ หรือสามารถนอนพักที่นี่ได้หากตั้งใจที่จะเข้ามาศึกษาธรรมะกับแม่เมตตา หากมีความพร้อม และต้องการจะศึกษาปฏิบัติธรรมเพื่อแก้ไขและเยียวยาชีวิตตนเอง เพราะการบำบัดเยียวยาที่จำเป็นที่จะต้องอาศัยการสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเจริญภาวนาหรือเจริญสมาธิ เพื่อให้ผู้ประสบปัญหาสามารถปรับสภาพจิตใจได้เร็วขึ้นเฉกเช่นเดียวกับการไปปฏิบัติธรรมหรือฟังธรรมที่วัดนั่นเอง

การใช้หลักธรรมในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยใช้หลักศาสนา (พุทธ) การนั่งสมาธิ เพื่อช่วยผ่อนคลายความตึงเครียดและกังวลทางจิตใจ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้หญิงที่ได้รับผลกระทบทางปัญหาความรุนแรงในครอบครัวหรือความล้มเหลวในชีวิตคู่ จากปัญหาได้เป็นอย่างดี ทำให้ผู้หญิงที่มีปัญหาถูกกระทำ ความรุนแรงมีความเข้มแข็งมากขึ้น กล้าที่จะเผชิญปัญหาต่างๆ พร้อมถึงตัดสินใจในการแก้ปัญหาด้วยตนเองต่อไปได้ เพราะสุดท้ายผู้หญิงคนนั้นๆ ก็ต้องกำหนดชีวิตและทางเลือกด้วยตนเอง ดังนั้นศูนย์ฯ จึงเป็นเพียงผู้ช่วยเหลือในการช่วยปรับอารมณ์ให้พร้อมที่จะเผชิญปัญหาต่อไปเท่านั้น ไม่ใช่ผู้คิดแทนแต่อย่างใด

กล่าวคือ ในการจะรับเคสเข้ามาสู่ “กลุ่มแม่ขาว” ในบางกรณีเคสอาจจะติดต่อผ่านมาจากแม่บ้านหรือพี่รัตน์ก่อน หรือในบางครั้งก็เกิดจากการที่ได้รับคำแนะนำชักชวนจากผู้ที่เคยรับความช่วยเหลือมาก่อน อย่างไรก็ตามการที่เคสจะขอรับการบำบัดทางศาสนาหรือทำการ “แก้กรรม” หรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความต้องการของตัวเคสเป็นผู้ตัดสินใจ ส่วนใหญ่มักเป็นผู้หญิงที่มีปัญหาในชีวิตคู่ครอง หลังจากที่บ้านแม่ขาวรับเคสเข้ามาอยู่แล้วนั้น ก็จะกำหนดกติกาให้ทราบ โดยทางบ้านจะไม่มีการบังคับว่าจะต้องอยู่นานเท่าไร บางคนอาจจะไม่นอนพักที่บ้านแม่เมตตา หรือบ้านแม่ขาวก็ได้ โดยขึ้นกับตัวของเคส ว่าต้องการที่จะขอพักอยู่ที่นี่หรือไม่

นอกจากการฝึกนั่งสมาธิ และสวดมนต์ รักษาศีล 5 หรือศีล 8 นุ่งขาวห่มขาว สำนวณกายใจ วาจา แล้วนั้น ยังมีกิจกรรมที่น่าสนใจอีกอย่างก็คือ การฝึกทำงานประดิษฐ์ และทำอาหาร หลายครั้งที่ทางบ้านแม่ขาวจะได้รับการติดต่อจากทางวัดให้ช่วยงานเช่นทำพานพุ่ม ชั่นดอกไม้ หรือสวดดอก สำหรับใช้ในงานบุญ รวมถึงอาหารคาวหวาน ช่วยเลี้ยงคนที่มาทำบุญที่วัด หรือเลี้ยงพระก็ตามที่ ซึ่งในบางครั้งทางวัดก็จะสมทบทุนให้หรือทางบ้านแม่ขาวอาสาช่วยทำบุญให้กับทางวัด ซึ่งเป็นการทำงานที่ไม่มีการว่าจ้างใดๆ แม่เมตตาก็จะสอนให้ เคส ที่อยู่ในบ้าน ช่วยกันทำงานดังกล่าว ซึ่งเธอเป็นการเอาบุญ รวมถึงยังเป็นกุศโลบายที่จะช่วยฝึกงานฝึกอาชีพให้เขาไปในตัวด้วย

ดังนั้นมุมมองทางเลือกในการทำงานและจากผู้ที่เข้ามาขอความช่วยเหลือจาก “กลุ่มแม่ขาว” ดังที่นำเสนอไปแล้วข้างต้น จึงไม่ต่างอะไรกับการทำงานในบ้านพักฉุกเฉิน ที่จะทำให้ผู้หญิงรู้สึกถึงความอบอุ่น ปลอดภัยและคลายความทุกข์ได้ นอกจากนี้ยังเป็นกระบวนการเสริมสร้างพลังอำนาจที่เน้นมาจากภายในตนเองโดยตนเองและเพื่อนพ้อง

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างบางส่วนของ บทละครขอ เรื่อง “ไต้เหล็ก”

ฉากที่ 1: ปี่ขึ้นทำนองเพลงอื้อ

มีผู้แสดง 4 คน คือ พ่อจลย แม่หยี ลูกฝ่าย และลูกดี พ่อขอเรื่องกินเหล้าแก้กุ่ม
แม่ขอเรื่องเงินทองไม่พอใช้จ่ายในครัวเรือน ส่วนลูกฝ่ายขอเรื่องครอบครัวยากจนเพราะพ่อกินเหล้า
และลูกดี ขอเรื่องอายุเพื่อนๆ ที่โรงเรียน เพราะพ่อของตนเป็นคนขี้เหล้า

พ่อ	เฮดืมสุราไผ่ว่าบ่ดี	เงินเฮามีไผ่บ่ต้องปาก
	เมาแล้วลืมตุ๋กขี้ลืมยาก	มีแต่สวนเส เฮฮา
	เรื่องอื่นบ่ต้องไปคิด	ชีวิตมีแต่ปั่นหา
	ไผ่บ่ซื้อสัตย์เหมือนกับสุรา	เมียจำปี่ขอเมาเหี้ยก่อน
แม่	มีแต่กินเหล้าเมามาย	ป้อบ่อายหื้อเด็กขาละอ่อน
	ทำหื้อครอบครัวเดือดร้อน	บ่มเงินกิน เงินตาน
	พ่อผัวกินเหล้าเมาเบียร์	เขลูกเขเมียเหี้ยะกำร
	กินเหล้าแล้วเมามาพาล	มันหน้ารำคาญแต่เนื้อ
ลูกฝ่าย	ลูกนี้มีแต่แก้กุ่มใจ	จะไปขอไผมาแก้ไขเรื่องป้อ
	ปัญหาหัวเลี้ยวหัวต่อ	ป้อถูกเขาเล่า เขาสื่อ
	เสียดเงินทองสินทรัพย์	ไผตั้งบ่มบ่ถือ
	อู้เป็นเป็นดินเป็นมือ	เป็นจันป้อถือป้อเล่า
ลูกดี	จาวบ้านเป็นเล่าลือฮา	ว่าเฮานี้เป็นลูกคนขี้เหล้า
	น้อยใจชีวิตตัวเก่า	ต้องแบ่งหน้าด้าน หน้าทน
	แมกี่ป่นเจ้าบ่นคำ	ครอบครัวตกต่ำยากจน
	ลูกเต้าลำนากเหลือทน	ครอบครัวขาดความอบอุ่น

ฉากที่ 2: ปี่ขึ้นทำนองเพลงพม่า

ผู้แสดงเป็นเด็กๆ ประมาณ 3–5 คน ที่กำลังนั่งเรียนการขอเพลงจากครูขอ
หลังจากขอบทไหว้ครูเสร็จแล้ว ต่อด้วยฉากการสนทนาของการเรียนขอ ที่ครูขอกำลังสอนเด็กให้
เข้าใจว่า การเรียนขอ นั้น เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่น และเมื่อเราเรียนจนสามารถ
ขอได้ถูกทำนองแล้ว ก็สามารถนำไปขอให้คนอื่นๆ ฟัง เพื่อความบันเทิงและสนุกสนานอีกด้วย

ฉากที่ 3: ปี่ขึ้นทำนองเพลงพม่า

พี่ฝ่ายกับน้องดี สองคนพี่น้อง ซอเรื่องเสียใจที่พ่อเป็นคนขี้เหล้า กลัวว่าจะไม่ได้เรียนหนังสือเหมือนเพื่อนๆ เพราะไม่มีเงินจ่ายค่าเทอม พ่อดีเพื่อนๆ ในชุมชน ที่ไปเรียนซอกำลังจะเดินกลับบ้าน ได้ผ่านมาพบทั้งสองพี่น้องพอดีจึงเข้าไปถามด้วยความเป็นห่วง

ฝ่าย	ชีวิตขยชะແယး	นั่งไหนก็เป้งหน้าเศร้า	ป้อมาเป็นคนขี้เหล้า	มันหน้าสะอิดสะเอียน
	ก่ำร่ำก่ำร่ำเขียน	เฮาก็ตกต่ำด้อย	อนาคตมีป้อมด้อย	เพราะบ่ได้เรียนดี
ดี	เงินทองดีมี	ป้อก็เอาไปกินเหล้า	ก่าน้ำก่ำข้าว	ก่าหอก่าเทอม
	รายจ่ายเพิ่มเติมมัน	ประเคิมป่ำปี	ครอบครัวย่ำ	เพราะป้อเป็นขี้เมา

แล้วเพื่อนๆ จึงพูดว่า “ พวกเธอจะต้องเสียใจ เดียวนี้ชุมชนเฮามีป้อครูแม่ครูมาสอน ละอ่อนชุมชนของเฮาฮือฮือเป็นจ่างซอพื้นเมือง ฉนั้นจะมาจากเธอไปเรียนด้วยกัน เป็นสอนฟรีด้วย พวกเธอจะต้องกลัวเรื่องเงิน ไปลองผ่อเตอะน่า ”

ฉากที่ 4: ปี่ขึ้นทำนองเพลงฮือ

ฉากนี้มีผู้แสดง 5 คน คือ พ่อฉลุย แม่หยี ลูกฝ่าย ลูกดี และเพื่อนของพ่อ โดยฉากเริ่มต้นจากที่พ่อกำลังนั่งกินเหล้ากับเพื่อนอย่างมีความสุข ซึ่งทั้งสองจะมานั่งดื่มที่บ้านของฉลุยอยู่เป็นประจำ แต่ด้วยวันนี้ทั้งสองมีกับแกล้มเป็นของดิบจึงทำให้ทั้งสองคนปวดท้องอย่างหนักจนต้องถูกหามส่งโรงพยาบาล

ฉลุย	เขว่ากินเหล้าสุรา	มันบ่ไยยาวิเศษ
	กินแล้วป่ำหื้อเกิดเหตุ	อาการบ่ค่อยสบาย
	บ่คิดเป็นโรคได้โรคดับ	มาเป็นกระสับกระส่าย
	มีหยั่งเก็บขายเก็บขาย	ครอบครัวย่ำปลัยลำบาค
เพื่อน	เพื่อนเหยมันเป็นค่าเฮา	เสียเพราะความเมาความอยาก
	ทำหื้อครอบครัวย่ำลำบาค	ไผจะมาผ่อ มาแยง
	หน้าดำก็ผอม โก้กไว	ท่าจะเป็นโรคดับแข็ง
	จะด้ายลงด้างแดง	โรคอื่นจะเข้าแข่งเข้าแซก

ประพันธ์บทขอโดย จันทร์ตา เลาคำ
และเนื้อเรื่องโดย กลุ่มคอกตะล่อม

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ สกุล** นางสาวสมยุภัทร เสียงสุวรรณ
- รหัสประจำตัวนักศึกษา** 4524909
- วัน เดือน ปี เกิด** 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2520
- ประวัติการศึกษา**
- พ.ศ. 2538 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนศรีวิทย จังหวัดชุมพร
- พ.ศ. 2542 ศิลปศาสตรบัณฑิต (สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา)
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- ทุนการศึกษา**
- พ.ศ. 2545 ทุนการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- พ.ศ. 2548 ทุนสนับสนุนการทำวิทยานิพนธ์
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)
- ประสบการณ์ทำงาน**
- พ.ศ. 2543-2544 ผู้ช่วยนักวิจัย สำนักวิจัยและบริการวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
- พ.ศ. 2546-2549 ผู้ช่วยนักวิจัย และผู้ช่วยผู้ประสานงานองค์กร
องค์กรเพื่อนเยาวชน จังหวัดเชียงใหม่